

Pablo Picasso. Links hangt *Odalisque en grisaille* van Jean-Auguste Dominique Ingres.

FOTO FRANCK FIFE/AFP

die van Picasso. Waarschijnlijk wordt dat bewerkstelligd door Picasso's talent, dat genereus was. Zijn schilderkunstige register lijkt oneindig, hij beschikte over vele manieren om iets uit te drukken en vele manieren om commentaar te leveren op wat hij zojuist had beoogd. Zijn schilderijen zijn beeld en commentaar en de bravoure waarmee hij dat doet, werkt aanstekelijk.

In de laatste zaal van de tentoonstelling in het Grand Palais komt alles bij elkaar. De zaal is gereserveerd voor de *grande horizontale*. De orgie van vrouwelijk naakt is intimiderend: de voyeuristische *Venus* van Titiaan hangt er, de raadselachtige *Venus met spiegel* van Velázquez, de wulpsse *Maja* van Goya, de uitnodigende *Odalisque en grisaille* van Ingres, de soevereine *Olympia* van Manet, een bordeel-scène van Degas en *Hendrickje Stoffels* die haar nachthemd tot ver boven haar knieën optrekt voor Rembrandt. Tussen al die dames in mindere of meerdere staat van ontkleding door hangen de variaties die Picasso op die werken maakte. Ongelooflijk. Vierhonderd jaar kunstgeschiedenis aan de hand van één thema.

Picasso geeft een enorme, niets verhullende zwengel aan het vrouwelijk naakt en dat is niet altijd naar de zin van de kenners. Adam Gopnik, kunsthistoricus en publicist in *The New Yorker*, wees in dat weekblad ooit op Picasso's vulgaire articulatie, die hij als volgt omschreef: 'Here's the hole, there's the harpy.' En: 'My love is like a bowl of fruit and I'm like a banana.' Wat hem betreft heeft Picasso maar één hoogtepunt gekend, dat slechts werd gevolgd door een oceaan van kitsch en sentimentaliteit: 'After cubism (-) all that's left is Pablo.'

Dat is al te dogmatisch in de modernistische leer, niet veel anders

dan de reactie van Beatrice Hastings op Picasso's naturalistische portret van Max Jacob. Beiden achtten de modernistische experimenten met vorm, kleur, lijn, perspectief en materiaal hoger dan de stoutmoedigste reacties op het verleden. Maar het idee dat alles anders moet ligt sinds het postmodernisme ver achter ons. Dat Picasso honderd jaar na de uitvinding van het kubisme niet langer als grote vernieuwer te boek staat, maar vooral als een meester onder de oude meesters is daarom niet vreemd.

Bij *Picasso et les maîtres* slaat net als bij Hastings en Gopnik de pendule soms ook te ver door. Op de tentoonstelling hangt het kubistische *Man met gitaar* uit 1911-1913 naast de klassiek figuratieve *Franciscus van Assisi* van Zurbaran uit 1630-1634. Het bijna monochroom bruine palet van Zurbaran zou garant hebben gestaan voor het soortgelijk sombere palet bij *Man met gitaar*.

Het kubisme, één van de grootste revoluties in de kunst van de twintigste eeuw, krijgt op die manier een historische bron en wordt daarmee als revolutie ten grave gedragen. Dat gaat nou net te ver. Picasso's werk is weliswaar afgeleid van dat van de oude meesters, maar de brutaliteit waarmee hij dat deed past beter bij Mackie Messer van Bertolt Brecht of een andere struikrover uit de moderne literatuur dan bij een keurige academicus die nu van hem wordt gemaakt.

Grand Palais: Picasso et les maîtres. T/m 2 februari. www.rmn.fr.
Musée d'Orsay: Picasso et Manet: Le déjeuner sur l'herbe. T/m 1 februari. Elke dag, behalve maandag, geopend van 9:30 tot 18.00 uur.
Musée du Louvre: Picasso et Delacroix: Les femmes d'Alger. T/m 1 februari. Elke dag, behalve dinsdag, geopend van 9.00 - 18.00 uur.

Zelfportret, Anthony van Dyck

Anthony van Dyck

Portretkunst is theater, beweerde fotograaf Richard Avedon. De Vlaamse schilder Anthony van Dyck staat aan de wieg van dat theater. Hij maakte er flatteus theater van, net als Avedon. Hij had sprezzatura, een nonchalante elegantie. Van Dyck was de beste leerling van Rubens en tijdgenoot van Rembrandt. Hij verkeerde in de hoogste kringen in Europa en schilderde de portretten van vooral de Engelse adel. Verleidelijken intiem. Het is alsof je die mensen leert kennen. In Musée Jacquemart-André – sowieso een aanbeveling – is tot 25 januari een tentoonstelling aan Van Dyck gewijd. 158, Boulevard Haussmann, elke dag geopend van 10.00 tot 18.00 uur. Vergeet niet ert te lunchen!

ronald
ockhuysen

NFF

Een maand geleden werd *Het echte leven* toegejuicht. De nieuwe film van regisseur Robert-Jan Westdijk opende het Nederlands Film Festival (NFF). Beelden van de première waren op voorpagina's van kranten te zien, en Westdijk mocht met hoofdrolspeelster Sallie Harmen aanschrijven bij *De wereld draait door*.

Brandende vraag: wat heeft u na die week op het NFF nog van *Het echte leven* gehoord? Ik geef het meest waarschijnlijke antwoord: helemaal niets. De film kwam in de bioscopen, kreeg nog een Gouden Kalf voor de montage, en daarna gingen enkele duizenden mensen kijken. Enkele duizenden. Dat is alsof Ajax zijn thuiswedstrijden voor 649 bezoekers speelt.

Deze week werd bekend dat Nederlandse films het afgelopen weekeinde het meeste publiek hadden getrokken.

Alsof Ajax zijn thuiswedstrijden voor 649 man speelt

Anubis & Het pad der 7 zonden was het populairst. Daarna volgden *Radeloos* en *Bride Flight*. Opvallend genoeg zijn dat films waarvan de producenten het Nederlands Film Festival negeerden. Zij kozen voor een eigen première, buiten de Utrechtse borrelpraat om.

Dat geeft te denken. Vooral ook omdat van andere Gouden Kalfwinnaars eveneens weinig wordt vernomen. *Het zusje van Katia* (winnaar van het Gouden Kalf voor beste scenario) heeft nooit de top twintig gehaald. *Van Mafrika*, winnaar van de publieksprijs, is zelfs nog niet bekend of hij wel in de bioscopen te zien zal zijn. De grote winnaar van dit jaar, *Alles is liefde*, liet Utrecht vorig jaar ook links liggen.

Voor NFF-directeur Doreen Boonekamp is deze ontwikkeling zorgwekkend. Het festival, bedacht om aandacht voor de Nederlandse film te trekken, blijkt alleen iets los te maken bij journalisten en politici – die laten achten het nuttig voor het imago om een keer over de rode loper te lopen. Het grote publiek en steeds meer filmproducenten zien Utrecht daarentegen als 'box office poison'. Leuk voor de filmwereld, maar van geen betekenis voor de films zelf. Het NFF moet alle zeilen bijzetten om het imago te keren. Anders wordt de dans om het Gouden Kalf tot een wanhoopskreet van filmmakers zonder publiek.

rockhuysen@parool.nl